

מסכת נזיר פרק ד¹

(כב, משנה): מי שאמר: "הריני נזיר", ושמע חבירו ואמר: "ואני",
"ואני" - כולם נזירים. הותר הראשון, הותרו כולן; הותר האחרון,
האחרון מותר וכולם אסורין. אמר: "הריני נזיר", ושמע חבירו
ואמר: "פי כפיו ושערי כשערו" - הרי זה נזיר; "הריני נזיר", ושמעה
אשתו ואמרה: "ואני" - מיפר את שלה, ושלו קיים; "הריני נזירה",
ושמע בעלה ואמר: "ואני", אינו יכול להפר. "הריני נזיר! ואת?",
ואמרה: "אמן!" - מיפר את שלה, ושלו קיים; "הריני נזירה!
ואתה?", ואמר: "אמן!", אינו יכול להפר

גמרא: יתיב ריש לקיש קמיה דר' יהודה נשיאה, ויתיב וקאמר:
והוא שהתפיסו כולן בתוך כדי דיבור. וכמה תוך כדי דיבור? כדי
שאלת שלום! וכמה כדי שאלת שלום? כדי שאומר שלום תלמיד
לרב! אמר ליה: תוב לא שבקת רווחא לתלמידא!

(כא, א): תניא נמי הכי: מי שאמר: "הריני נזיר", ושמע חבירו, ושהה
כדי דבור, ואמר: "ואני" - הוא אסור וחבירו מותר. וכמה כדי
דבור? כדי שאילת שלום תלמיד לרב

^ לימא מסייעא ליה: מי שאמר הריני נזיר, ושמע חבירו ואמר:
"ואני", "ואני" - תו לא! אתנא כי רוכלא ליחשיב וליזיל?! וְליתני
חד, ולשמעינן הני?! <הכי נמי! ומשום דקתני סיפא "הותר"
הראשון הותרו כולן; הותר האחרון, האחרון מותר וכולן אסורין"
- מכלל דאיכא אמצעי, ומשום הכי קתני "ואני", "ואני"

‡ איבעיא להו: חד בחבריה מיתפיס, או דלמא בקמא מיתפסי?
#‡ למאי נפקא מינה? <לא תפוס! ומיזל! - אי אמרת חד בחבריה
מתפיס, מתפסין ואזלין לעולם - ואי אמרת בקמא מתפסי, טפי
מכדי דבור לא מתפסין! # - מאי?

{תא שמע: "הריני נזיר", ושמע חבירו ואמר "ואני", "ואני" - ותו
לא מידי! - שמע מינה: בקמא הוא דמתפסי! דאי סלקא דעתך
חד בחבריה מיתפיס, ליתני טובא "ואני"! אתנא כי רוכלא ליחשיב
וליזיל?! וְליתני חד, ולשמעינן כולהון?! <איידי דקתני "הותר"
הראשון הותרו כולן, הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין",
מכלל דאיכא אמצעי - משום הכי קתני "ואני", "ואני"!

{תא שמע: הותר הראשון, הותרו כולן - ראשון הוא דשרו - הא
אמצעי, לא! - שמע מינה: בקמא מתפסין! <אימא לך: לעולם חד

1 בפרק זה יש כמה בעיות בגרסה

מחברת נזיר - ד

בחבריה מתפיס, ואידי דבעי מיתנא "הותרו כולן", דאי תנא אמצעי, איכא ראשון דלא משתרי - משום הכי, קתני ראשון!

{תא שמע: הותר האחרון, האחרון מותר וכולן אסורין - דלא איכא אחרינא בתריה - אבל אמצעי, דאיכא אחרינא בתריה, משתרי! - שמע מינה: חד בחבריה מתפיס! לעולם אימא לך: בקמא מיתפסין, ומאי "אחרון" דקתני? אמצעי! ואידי דתנא "ראשון", תנא "אחרון"!

{תא שמע: דתניא בהדיא: הותר הראשון, הותרו כולן; הותר האחרון, האחרון מותר וכולן אסורין; הותר אמצעי, הימנו ולמטה מותר - הימנו ולמעלה אסור - שמע מינה: חד בחבריה מתפיס - שמע מינה!

"הריני נזיר", ושמע חבירו ואמר: "פי כפיו ושערי כשערו" - הרי זה נזיר -- ומשום דאמר "פי כפיו ושערי כשערו" הרי נזיר! (כא, ב) ~ורמינהו: "ידי נזירה" ו"רגלי נזירה" - לא אמר כלום; "ראשי נזירה", "כבדי נזירה" - הרי זה נזיר. זה הכלל: דבר שהנשמה תלויה בו, הרי זה נזיר! אומר **רב יהודה**: דאמר הכי: "יעשה פי כפיו מיין, ושערי כשערו מלגוז"!

"הריני נזירה", ושמע בעלה ואמר: "ואני", אינו יכול להפר -- איבעיא להו: בעל מיעקר עקר, או דלמא מיגז גיז? #למאי נפקא מינה? כלאשה שנדרה בנזיר, ושמעה חברתה ואמרה: "ואני!", ושמע בעלה של ראשונה, והפר לה - אי אמרת מיעקר עקר, ההיא נמי אישתראי; ואי אמרת מיגז גיז, איהי אישתראי - חברתה אסירא # - מאי?

{תא שמע: "הריני נזירה!", ושמע בעלה ואמר "ואני!", אינו יכול להפר - ואי סלקא דעתך בעל מיגז גיז, ליפר לאשתו, והוא ליתסר! ~אלא לאו שמע מינה: בעל מיעקר עקר! לא! לעולם מיגז גיז, ובדין הוא דליפר לה, והיינו טעמא דלא מצי מיפר, כיון דאמר לה "ואני!", כמאן דאמר "קיים ליכי!" דמי - אי מתשיל אהקמתו, מצי מיפר, ואי לא, לא מצי מיפר!

{תא שמע: האשה שנדרה בנזיר, והפרישה את בהמתה, ואחר כך הפר לה בעלה - אם שלו היתה הבהמה, תצא ותרעה בעדר, ואם שלה היתה הבהמה, החטאת תמות - ואי סלקא דעתך בעל מיעקר עקר, תיפוק לחולין! אלא לאו שמע מינה: בעל מיגז גיז!

לעולם אימא לך: בעל מיעקר עקר, והיינו טעמא: כיון דלא צריכה כפרה, הות כחטאת שמתו בעליה, וגמירי: דחטאת שמתו בעליה, תמות!

{תא שמע: האשה שנדרה בנזיר, והיתה שותה יין ומטמאה למתים, הרי זו סופגת את הארבעים ~ היכי דמי? אילימא דלא היפר לה בעל, צריכא למימר?! אלא פשיטא, דהיפר לה בעל! ואי סלקא דעתך בעל מיעקר עקר, אמאי סופגת ארבעים?! אלא לאו שמע מינה: בעל מיגז גיז! לעולם אימא לך: בעל מיעקר עקר, ומשום דקתני סיפא "היפר לה בעלה, והיא לא ידעה, והיתה שותה יין ומטמאה למתים, אינה סופגת את הארבעים", (כב,א) תנא נמי רישא "סופגת"!

{תא שמע: האשה שנדרה בנזירה ונטמאתה, ואחר כך הפר לה בעלה, מביאה חטאת העוף, ואינה מביאה עולת העוף - ואי סלקא דעתך בעל מיגז גיז, תייתי נמי עולת העוף! ^ ואלא מאי? מיעקר עקר?! חטאת העוף נמי לא תייתי! אהכי נמי, והא מניי? ר' אלעזר הקפר היא, דתניא: ר' אלעזר הקפר בריבי אומר: מה תלמוד לומר: (במדבר ו) "מאשר חטא על הנפש"? וכי באיזו נפש חטא זה?! אלא מפני שציער עצמו מן היין, נקרא "חוטא"! והלא דברים קל וחומר: ומה זה, שלא ציער עצמו מן היין, נקרא "חוטא" - המצער עצמו מכל דבר, על אחת כמה וכמה!

אתא שמע: דתניא בהדיא: האשה שנדרה בנזיר, ושמעה חבירתה ואמרה "ואני!", ובא בעלה של ראשונה והפר לה - היא מותרת, וחבירתה אסורה - #שמע מינה: בעל מיגז גיז!# רבי שמעון אומר: אם אמרה לה: "הריני כמותיך!", שתיהן מותרות

(כב,ב) **מר זוטרא בריה דרב מרי** אמר: האי, היינו דרמי בר חמא, דבעי רמי בר חמא: "הרי עלי כבשר זבח שלמים!" מהו? כי מתפיס איניש, בעיקרא מתפיס, או דלמא בצננא מתפיס? {מי דמי?! התם, כיון דאמר "הרי עלי כבשר זבח שלמים!", אף על גב דלאחר שנזרק דמו מצי אכיל ליה בחוץ, מיקדש קדיש - אבל הכא, אי סלקא דעתך בצננא קא מתפיס, הא הפר לה בעלה! איכא דאמרי: היינו דרמי בר חמא ודאי!

{אמרה לה: "הריני נזירה בעיקביך!", מהו? "הריני בעיקביך בכולא מילתא", ושריא? או דלמא כמיקמי דליפר לה בעלה, ואסירא? {תא שמע: האשה שנדרה בנזיר, ושמע בעלה ואמר: "ואני!", אינו

יכול להפר - ואי סלקא דעתך, כי אמר לה "הריני בעיקביך", בעיקרא קא מתפיס, ליפר לה לדידה, ולוקים דידיה! ~אלא לאו שמע מינה: בכולא דמילתא מתפיס, והלכך הוא דלא מצי מיפר - הא אשה דאמרה "הריני בעיקביך!", היא נמי מותרת! כלא! לעולם בעיקרא מתפיס, והכא, כיון דאמר לה "ואני!", כאומר "קיים ליכי" דמי, ואי מתשיל אהקמתו, מצי מיפר, ואי לא, לא!

"הריני נזיר! ואת?", ואמרה: "אמן!" - מיפר את שלה, ושלו קיים -- {ורמינהו: "הריני נזיר! ואת?", ואמרה: "אמן!" - שניהם אסורין; ואם לאו, שניהם מותרין, מפני שתלה נדרו בנדרה! אמר **רב יהודה**: תני: "מיפר את שלה, ושלו קיים" <<**אביי** אמר: אפילו תימא כדקתני, ברייתא כגון דקאמר לה "הריני נזיר, ואת!"², דקא תלי נדרו בנדרה - (**כגא**) ומתניתין כגון דאמר לה: "הריני נזיר! ואת מאי?" - משום הכי מיפר את שלה, ושלו קיים

משנה: האשה שנדרה בנזיר, והיתה שותה ביין ומטמאה למתים - הרי זו סופגת את הארבעים. הפר לה בעלה, והיא לא ידעה שהפר לה בעלה, והיתה שותה ביין ומטמאה למתים - אינה סופגת את הארבעים. **רבי יהודה** אומר: אם אינה סופגת את הארבעים, תספוג מכת מרדות

גמרא: תנו רבנן: (במדבר ל) "אישה הפרס וה' יסלח לה" - באשה שהפר לה בעלה, והיא לא ידעה הכתוב מדבר, שהיא צריכה כפרה וסליחה. וכשהיה מגיע **ר' עקיבא** אצל פסוק זה, היה בוכה: ומה, מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר, ועלה בידו בשר טלה, טעון כפרה וסליחה - המתכוון לעלות בידו בשר חזיר, ועלה בידו בשר חזיר, על אחת כמה וכמה! כיוצא בדבר אתה אומר: (ויקרא ה) "ולא ידע ואשם ונשא עונו" - ומה, מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה, ועלה בידו בשר חזיר, כגון חתיכה, ספק של שומן ספק של חלב - אמר קרא: "ונשא עונו" - מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר, ועלה בידו בשר חזיר, על אחת כמה וכמה!

איסי בן יהודה אומר: "ולא ידע ואשם ונשא עונו" - ומה, מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה, ועלה בידו בשר חזיר, כגון שתי חתיכות, אחת של חלב ואחת של שומן - "ונשא עונו" - המתכוון לעלות בידו בשר חזיר, ועלה בידו בשר חזיר, על אחת כמה וכמה! על דבר זה ידו הדווים!

2 יש גורסים: "אם את"

{וכל הני, למה לי? אצריכין! דאי תנא גבי אשה - התם הוא דבעיא כפרה וסליחה, משום דמעיקרא לאיסורא איכוון - אבל חתיכה, ספק של חלב ספק של שומן, דלהיתרא איכוון, לא בעי כפרה וסליחה; ואי איתמר הדא, דאיכא איסורא - אבל אשה דהפר לה בעלה, דהתירא, לא תיבעי כפרה וסליחה; ואי איתמר הני תרתני, הוה אמינא: הני תרתני הוא דסגי להון בכפרה וסליחה, דלא איקבע איסורא - אבל שתי חתיכות, אחת של חלב ואחת של שומן, דאיקבע איסורא, לא סגי ליה בכפרה וסליחה - קמשמע לן דלא שנא

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב: (הושע יד) "כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בס' ופושעים יכשלו בס'" - משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן - אחד אכלו לשום מצוה, ואחד אכלו לשום אכילה גסה - זה שאכלו לשום מצוה, "וצדיקים ילכו בס'", וזה שאכלו לשום אכילה גסה, "ופושעים יכשלו בס'"

אמר ליה ריש לקיש: והאי "רשע" קרית ליה?! - נהי דלא קא עביד מצוה מן המובחר, פסח מיהא קא עביד! אלא משל לשני בני אדם, זה אשתו ואחותו עמו, וזה אשתו ואחותו עמו - לזה נזדמנה לו אשתו, ולזה נזדמנה לו אחותו - זה שנזדמנה לו אשתו, "וצדיקים ילכו בס'", וזה שנזדמנה לו אחותו, "ופושעים יכשלו בס'"

{מי דמי?! אנן קאמרינן חדא דרך - הכא שני דרכים! |אלא משל ללוט ושתי בנותיו עמו - הן, שנתכוונו לשם מצוה, "וצדיקים ילכו בס" - הוא, שנתכוין לשם עבירה, "ופושעים יכשלו בס'"

{ודלמא הוא נמי לשום מצוה איכווין?! אמר רבי יוחנן: כל הפסוק הזה על שם עבירה! נאמר: (בראשית יג) "וישא לוט" - (בראשית לט) "ותשא אשת אדוניו את עיניה"; "את עיניו" - (שופטים יד) "כי היא ישרה בעיניו"; "וירא" - (בראשית לד) "וירא אותה שכס בן חמור"; "את כל ככר הירדן" - (משלי ו) "כי בעד אשה זונה עד ככר לחם"; "כי כלה משקה" - (הושע ב) "אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושיקויי"

{והא מינס אניס! אתנא משום רבי יוסי בר רב חוני: למה נקוד על וי' (בראשית יט) "ובקומה" של בכירה? לומר שבשכבה לא ידע, אבל בקומה ידע {ומאי הוה ליה למיעבד?! מאי דהוה הוה! אנפקא מינה דלפניא אחרינא, לא איבעי למישתי חמרא!

דרש רבא: מאי דכתיב: (משלי יח) "אח נפשע מקרית עוז (כג,ב)

ומדינים כבריח ארמון"? - "אח נפשע מקרית עוז" - זה לוט, שפירש מאברהם; "ומדינים כבריח ארמון" - שהטיל מדינים כבריחין וארמון!

(דברים כג) "לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' " - דרש **רבא**, ואיתימא: **רבי יצחק**: מאי דכתיב: (משלי יח) "לתאוה יבקש נפרד ובכל תושיה יתגלע" - "לתאוה יבקש נפרד" - זה לוט; "ובכל תושיה יתגלע" - שנתגלה קלונו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, דתנן: עמוני ומואבי אסורין, ואיסורן איסור עולם

אמר **עולא**: תמר זינתה, זמרי זינה - תמר זינתה - יצאו ממנה מלכים ונביאים - זמרי זינה - נפלו עליו כמה רבבות מישראל

אמר **ר' נחמן בר יצחק**: גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה - וְהָאֵמַר **רַב יְהוּדָה** אָמַר **רַב**: לְעוֹלָם יַעֲסוֹק אָדָם בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, אֲפִילוּ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, שְׁמִתּוֹךְ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן בָּא לְשִׁמּוֹן! - אֵלֵּא אִימָא: "כְּמִצְוָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה" - דְּכִתְיִב: (שׁוֹפְטִים ה) "תְּבוֹרֵךְ מְנַשִּׁים יַעַל אֶשֶׁת חֵבֶר הַקְּנִי מְנַשִּׁים בְּאֵהֶל תְּבוֹרֵךְ" - מֵאֵן "נְשִׁים שְׁבֵאֵהֶל"? שְׂרָה רַבְּקָה רַחֵל וְלֵאָה!

אמר **ר' יוחנן**: שבע בעילות בעל אותו רשע באותה שעה, שנאמר: (שׁוֹפְטִים ה:כז) "בֵּין רַגְלֵיהָ כָרַע נָפֶל שָׁכַב בֵּין רַגְלֵיהָ כָרַע נָפֶל בְּאֶשֶׁר כָרַע שֵׁם נָפֶל שְׁדוּד"

{וְהָא קָא מִתְהַנִּיא מִבְּעִילָה דִּילֵיהָ?! <אמר **ר' יוחנן**: כָּל טוֹבְתָן שֶׁל רְשָׁעִים אֵינָה אֵלֵּא רַעָה אֲצֵל צְדִיקִים, שְׁנֵאמַר: (בְּרֵאשִׁית לֵא) "הַשֹּׁמֵר לֶךְ מִדְּבַר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב וְעַד רַע" - בְּשִׁלְמָא רַע, שְׁפִיר, אֵלֵּא טוֹב, אִמָּאֵי לֵא?! - אֵלֵּא לֹא שְׁמַע מִינָה: טוֹבְתוֹ רַעָה הִיא - שְׁמַע מִינָה!

גופא: אמר **רב יהודה** אמר **רב**: לְעוֹלָם יַעֲסוֹק אָדָם בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, אֲפִילוּ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, שְׁמִתּוֹךְ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן בָּא לְשִׁמּוֹן - שְׁבִשְׁכַר אַרְבַּעִים וּשְׁתַּיִם קִרְבָּנוֹת שֶׁהַקְּרִיב בִּלְק הַרְשַׁע, זָכָה וַיִּצְאָה מִמֶּנּוּ רוֹת. וְאִמַר **ר' יוסי בר' חנינא**: רוֹת בַּת בְּנוֹ שֶׁל עֵגְלוֹן מִלֶּךְ מוֹאֵב הִיתָה

אמר **ר' חייא בר אבא** אמר **ר' יוחנן**: מִנִּין שְׁאִין הַקַּב"ה מִקַּפַּח אֲפִילוּ שְׁכַר שִׁיחָה נָאָה? דְּאִילוּ בְּכִירָה, דְּקִרְיִתִיָּה "מוֹאֵב" אִמַר לִיה רַחֲמָנָא: (דְּבָרִים ב) "אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב וְאֵל תִּתְגַּר בְּסִם מִלְחָמָה" - מִלְחָמָה הוּא דְּלֵא, אֲבָל צַעוּרֵי צַעֲרִינָן! וְאִילוּ צַעֲרָה, דְּקִרְיִתִיָּה "בֵּן עֵמִי", אִמַר לִיה: "אֵל תִּצְוֹרֵם וְאֵל תִּתְגַּר בְּסִם" - אֲפִילוּ צַעוּרֵי לֵא

תצעריןן!

כלל אמר ר' **חייא בר אבין** אמר ר' **יהושע בן קרחה**: לעולם יקדים אדם לדבר מצוה, שבשכר לילה אחת שקדמתה בכירה לצעירה, **(כז,א)** זכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל למלכות

משנה: האשה שנדרה בנזיר, והפרישה את בהמתה, ואחר כך היפר לה בעלה - אם שלו היתה הבהמה, תצא ותרעה בעדר. ואם שלה היתה הבהמה, החטאת תמות, ועולה תקרב עולה. שלמים תקרב שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינן טעונין לחם. היו לה מעות סתומין, יפלו לנדבה; מעות מפורשין, דמי חטאת ילכו לים המלח - לא נהנין ולא מועלין בהן; דמי עולה - יביאו עולה, ומועלין בהן; דמי שלמים - יביאו שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינן טעונין לחם

גמרא: גמאן תנא דבעל לא משתעבד לה? אמר **רב חסדא**: רבנן היא! דאי סלקא דעתך רבי יהודה היא, אמאי תצא ותרעה בעדר?! הא משתעבד לה! דתניא: ר' **יהודה** אומר: אדם מביא קרבן עשיר על אשתו, וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת, שכך כתב לה: "כל אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא" <<**רבא** אמר: אפילו תימא ר' יהודה - כי משעבד לה, במילתא דצריכא לה - במילתא דלא צריכא לה, לא!

איכא דאמרי: גמאן תנא? אמר **רב חסדא**: רבי יהודה היא! וכי משעבד לה, במילתא דצריכא לה - במילתא דלא צריכא לה, לא! ~דאי רבנן, לא משעבד לה כלל! אלא היכי דמי דמשעבד לה? - כגון דאקנייה לה, וכיון דאקני לה, הוה דנפשה! **(כז,ב)** <<**רבא** אמר: אפילו תימא רבנן - כי מקני לה נמי, במילתא דצריכא לה - במילתא דלא צריכא לה, לא מקני לה

ואם שלה היתה הבהמה, החטאת תמות, ועולה תקרב עולה -- {היא, מנא לה?! האמרת: מה שקנתה אשה, קנה בעלה! אמר **רב פפא**: שקמצתה מעיסתה! <<איבעית אימא: דאקני לה אחר, ואמר לה: "על מנת שאין לבעליך רשות בהן!"

העולה תקרב עולה, והשלמים תקרב שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינן טעונין לחם -- אמר ליה **שמואל לאבוה בר איהי**: לא תיתיב

מחברת נזיר - ד

על כרעיק עד דאמרת לי הדא מילתא: ואלו הן ארבעה אילים שאינן טעונין לחם: שלו, ושלה, ושלאחר המיתה, ושלאחר כפרה

שלה - הא דאמרן

שלו - דתנן: האיש מדיר את בנו בנזיר, ואין האשה מדרת את בנה בנזיר. גילח או שגילחוהו קרובים, מיחה או שמיחוהו קרובים - היו לו מעות סתומין, יפלו לנדבה - מעות מפורשין, דמי חטאת ילכו לים המלח, דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן, דמי שלמים יביאו שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינן טעונין לחם

שלאחר מיתה, מנלן? <דתניא: המפריש מעות לנזירותו, לא נהנין ולא מועלין בהן, מפני שהן ראוין להביא בכולן שלמים. מת, והיו לו מעות סתומים, יפלו לנדבה; מעות מפורשין, דמי חטאת - יוליך לים המלח - לא נהנין ולא מועלין; דמי עולה - יביאו עולה, ומועלין בהן; דמי שלמים - יביאו שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינן טעונין לחם

שלאחר כפרה, סברא הוא: שלאחר המיתה, מאי טעם? דלא חזיא לכפרה! שלאחר כפרה נמי, הא לא חזיא לכפרה!

{ותו ליכא?! והאיכא: ושאר כל שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן - כשרים, ולא עולין לבעלים לשום חובה, ונאכלין ליום אחד, ואינן טעונין לא לחם ולא זרוע! <כמצותן, קא חשיב - שלא כמצותן, לא קא חשיב!

היו לה מעות סתומין, יפלו לנדבה; מעות מפורשין, דמי חטאת ילכו לים המלח - לא נהנין ולא מועלין בהן; דמי עולה, יביאו עולה, ומועלין בהן; דמי שלמים, יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואין טעונין לחם -- (כה, א) {והלא דמי חטאת מעורבין בהן! <אמר ר' יוחנן: הלכה היא בנזיר <אריש לקיש אמר: (ויקרא כב) "לכל נדריהם ולכל נדבותם" - התורה אמרה: מותר נדר יהא לנדבה

{בשלמא לר' יוחנן, דאמר הלכה היא בנזיר - אמטו להכי, סתומין אין, מפורשין לא - אלא לריש לקיש, "לכל נדריהם ולכל נדבותם" - מאי איריא סתומין?! אפילו מפורשין?! <אמר רבא: מפורשין לא מצית אמרת! - כבר פסקה תנא דבי ר' ישמעאל: (דברים יב) "רק קדשיך אשר יהיו לך, ונדרריך" - בולדי קדשים ובתמורתם הכתוב מדבר - מה תקנתן? "תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה' " & יכול יעלם לבית הבחירה, וימנע מהם מים ומזון בשביל שימותו?

- תלמוד לומר: "ועשית עולותיך הבשר והדם" - לומר לך: כדרך שאתה נוהג בעולה, נוהג בתמורתה! כדרך שאתה נוהג בשלמים, נוהג בולדיהם! ייכול אף ולד חטאת ותמורת אשם כן? - תלמוד לומר: "רק", דברי ר' ישמעאל. ר' עקיבא אומר: אינו צריך! הרי הוא אומר: "אשם הוא" - בהוייתו יהא!

קתני: ייכול יעלם לבית הבחירה, וימנע מהם מים ומזון, בשביל שימותו? - תלמוד לומר: "ועשית עולותיך!" - {אמאי?! הא ולד חטאת הוא, דגמירין בה מיתה?! אי לאו קרא, הוה אמינא: ולד חטאת בכל מקום, (כה,ב) וולדי קדשים בבית הבחירה - קמשמע לן דלא!

קתני: ייכול אף ולד חטאת ותמורת אשם כן? - תלמוד לומר: "רק" {למה לי קרא?! הילכתא גמירי לה: ולד חטאת למיתה אזיל! |אהכי נמי! וקרא לאשם הוא דאתא! {אשם נמי, הילכתא גמירי לה: כל שאילו בחטאת מתה, באשם רועה?! |אלא אי מהילכתא, הוה אמינא: הילכתא, ואי אקריביה, לא ליחייב עליה ולא כלום - קמשמע לן קרא, דאי מקריב ליה, קאים עליה בעשה!

ר' עקיבא אומר: אינו צריך! הרי הוא אומר: "אשם הוא" - בהוייתו יהא! - {למה לי קרא?! גמרא גמירין לה: כל שבחטאת מתה, באשם רועה?! |אהכי נמי, וכי אתא קרא, לדרב, דאמר רב הונא אמר רב: אשם שניתק לרעייה, ושחטו לשם עולה, כשר - טעמא דניתק - הא לא ניתק, לא! דאמר קרא: "הוא" - בהוייתו יהא!

אמר מר: הלכה היא בנזיר - {ותו ליכא?! והתניא: ושאר חייבי קניין שבתורה (כו,א) שהפרישו מעות לקיניהם, רצה להביא בהן חטאת בהמה - יביא; עולת בהמה - יביא; מת והיו לו מעות סתומין, יפלו לנדבה?! כתנא נזיר, וחייבי קניין דדמו ליה - ולאפוקי מהא דתניא: מי שהיה מחוייב חטאת, ואמר: "הרי עלי עולה", והפריש מעות, ואמר: "הרי אלו לחובתי" - רצה להביא בהן חטאת בהמה, לא יביא! עולת בהמה, לא יביא! מת והיו לו מעות סתומים, ילכו לים המלח!

אמר רב אשי: הא דאמרת "מפורשין לא", לא תימא דאמר "אלו לחטאתי, ואלו לעולתי, ואלו לשלמי", אלא אפילו אמר: "אלו לחטאתי ולעולתי ולשלמי", מפורשין הן!

ואיכא דאמרי: אמר **רב אשי**: לא תימא עד דאמר "אלו לחטאתי ולעולתי ולשלמי", אלא אפילו אמר "אלו לחובתי" הרי הן כמפורשין!

אמר **רבא**: הא דאמרן "מעות סתומין יפלו לנדבה", אם נפלה דמי חטאת מביניהן, הרי הן כמפורשין

(כו,ב) תניא כוותיה דרבא: "אלו לחטאתי, והשאר לשאר נזירותי" - דמי חטאת ילכו לים המלח, והשאר יביא חציו לעולה וחציו לשלמים. ומועלין בכולן, ואין מועלין במקצתן; "אלו לעולתי, והשאר לשאר נזירותי" - דמי עולה יביאו עולה, ומועלין בהן, והשאר יפלו לנדבה. ומועלין בכולן, ואין מועלין במקצתן

אמר **ר' הונא** אמר **רב**: לא שנו אלא מעות, אבל בהמה, הרי היא כמפורשת. אמר **ר' נחמן**: הא דאמרי "בהמה הרי היא כמפורשת", לא שנו אלא תמימה, אבל בעלת מוס, הרי היא כסתומה. אבל נסכא לא. ו**ר' נחמן בר יצחק** אמר: אפילו נסכא. אבל סואר של קורות, לא

{אמר ליה **רב שימי בר אשי לרב פפא**: מאי טעמייהו דרבנן? דאמרי: מעות - ולא בהמה, ולא נסכא; מעות - ולא סוורא - אלא מעתה: מעות - ולא עופות! - וכי תימא הכי נמי - אלא הא דאמר **רב חסדא**: אין הקינין מתפרשות אלא אי בלקיחת בעלים אי בעשיית כהן - אמאי?! הא מעות גמירין לה!

(כז,א) <אמר ליה: וליטעמיד, הא דתנן: **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: הביא שלש בהמות, ולא פירש - הראויה לחטאת תקרב חטאת, לעולה תקרב עולה, לשלמים תקרב שלמים - אמאי?! הא אמרת: בהמה לאו כמפורשת דמיא!

{אמר ליה: התם (ויקרא יב) "ולקח" (ויקרא טו) "ועשה" אמר רחמנא - אי בלקיחת בעלים, אי בעשיית כהן - הכא,³ **(כז,ב)** מי מצית אמרת הדין דחטאת תקרב עולה?! - הכא נקבה, הכא זכר!

{מתלב **רב המנונא**: ומי אמרינן בהמה בעלת מוס כסתומה דמיא?! - תא שמע: כיצד אמרו "האיש מגלח על נזירות אביו"? בזמן שהיה אביו נזיר⁴, והפריש מעות לנזירותו, ומת. ואמר: "הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא", אין זה מגלח על

3 כך בכ"י, ולפננו נוסף "נמי"

4 כך גרסת רש"י וב"ח, ולפננו: "הוא ואביו נזירים", ורש"י הסביר ש' המנונא לא נקט אלא חלק המשנה השייך לראיתו. וגרסת המשנה לקמן ל,א: "מי שהיה אביו נזיר, והפריש מעות סתומים על נזירותו, ומת. ואמר: "הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא". אמר **ר' יוסי**: הרי אלו יפלו לנדבה! - אין זה מגלח על נזירות אביו! איזהו שמגלח על נזירות אביו? מי שהיה הוא ואביו נזירים, והפריש אביו מעות סתומים לנזירותו, ומת - זה הוא שמגלח על נזירות אביו!"

מחברת נזיר - ד

מעות אביו⁵. היו לו מעות סתומות, יפלו לנדבה; היתה לו בהמה מופרשת - חטאת תמות, עולה תקרב עולה, ושלמים יקרבו שלמים⁶ - מאי? לאו אפילו בעלת מוס! לא! תמימה! - אבל בעלת מוס, כסתומה דמיא!

{מאי איריא מעות?! לימא: היתה לו בהמה בעלת מוס, יפלו לנדבה! אהכי נמי! בעלת מוס, למאי קדישא? לדמי! - דמי היינו מעות!

{מתלב רבא: (ויקרא ד) "קרבנו" - בקרבנו הוא יוצא, ואינו יוצא בקרבן אביו!

יכול לא יצא בקרבנו של אביו שהפריש מן הקלה על החמורה, או מן החמורה על הקלה - אבל יוצא בקרבן שהפריש אביו מן הקלה על הקלה, או מן החמורה על החמורה? - תלמוד לומר: "קרבנו" "קרבנו" - בקרבנו הוא יוצא, ואינו יוצא בקרבנו של אביו!

יכול לא יצא בקרבן אביו בבהמה שהפריש, אפילו מן הקלה על הקלה מן החמורה על החמורה, שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזירות - אבל יוצא במעות שהפריש אביו, אפילו מן החמורה על הקלה או מן הקלה על החמורה, שהרי אדם מגלח על מעות אביו בנזירות (כח, א) בזמן שהן סתומין, ולא בזמן שהן מפורשין? - תלמוד לומר: "קרבנו" - בקרבנו הוא יוצא, ואינו יוצא בקרבן אביו!

יכול לא יצא במעות שהפריש אביו⁷, אפילו מן הקלה על הקלה, מן החמורה על החמורה, אבל יוצא בקרבן שהפריש לעצמו מן הקלה על החמורה, מן החמורה על הקלה - תלמוד לומר: "קרבנו על חטאתו" - עד שיהא קרבנו לשום חטאתו⁸!

יכול לא יצא בבהמה שהפריש לעצמו אפילו⁹ מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה, או¹⁰ מן הקלה על החמורה, או מן החמורה על הקלה - שכן אם הפריש בהמה על החלב והביא על הדם, או על הדם והביא על החלב, ¹¹לא מעל ולא כיפר - אבל יוצא במעות שהפריש לעצמו מן הקלה לקלה¹², ומן החמורה

5 כך גרסת רש"י וב"ח, ולפננו חסר. ויש עוד גרסות לקטע זה שונות בעיקר

6 אין זה בגרסת משנה זו אשר לפננו, אלא במשנה לקמן כחב,

7 כך גרסת ב"ח, ולפננו חסר

8 כך גרסת ב"ח, וכן בכ"י, ולפננו: "חטאו"

9 כך גרסת ב"ח, וכן בכ"י, ולפננו חסר

10 כך גרסת ב"ח, ולפננו "אפילו", ובכ"י לא גרס "אפילו מן הקלה על החמורה, או מן החמורה על

הקלה" כלל, וכן נראה עיקר

11 כך בכ"י, ולפננו נוסף "שהרי"

12 בכ"י "על הקלה" וכן כולם

לחמורה, מן החמורה לקלה, ומן הקלה לחמורה - שכן אם הפריש לעצמו מעות על¹³ החלב והביא על הדם, על הדם והביא על החלב - שהרי מעל וכיפר - תלמוד לומר: "על חטאתו" - עד שיהא קרבנו לשם חטאו

~קתני מיהת: "בהמה" - מאי? לאו אפילו בעלת מוס?! לא!
תמימה! אבל בעלת מוס, מאי? כסתומה דמיא! {מאי איריא
דקתני "מעות שהפריש אביו"?! ליתני "בעלת מוס"! אהכי נמי!
דלמאי חזיא? לדמי! - דמי היינו מעות!

משנה: נזרק עליה אחד מן הדמים, אינו יכול להפר. ר' עקיבא אומר: אפילו נשחטה עליה אחת מכל הבהמות, אינו יכול להפר. במה דברים אמורים? בתגלחת הטהרה! אבל בתגלחת הטומאה, יפר! שהוא יכול לומר: "אי אפשי באשה מנוולת!". רבי¹⁴ אומר: אף בתגלחת הטהרה יפר, שהוא יכול לומר: "אי אפשי באשה מגלחת"

גמרא: מתניתין דלא כר' אליעזר, דאי ר' אליעזר, האמר: תגלחת מעכבת! וכיון דלא גילחה, אסירה בחמרא. וכיון דאית לה ניוול, מצי מיפר. ובהא פליגי:¹⁵ (כחב) תנא דידן סבר: כיון דאיזדריק עלה דם, לאלתר שריא בחמרא, והא לית לה ניוול! ור' עקיבא סבר: אפילו אישתחיטת בהמה, אינו יכול להפר, משום הפסד קדשים

{מתקיף לה רבי זירא: ואמאי?! לזרוק דמן שלא לשמן, ויתיר בשר באכילה! מי לא תניא: כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן, או ששחטן לפני זמנן, או לאחר זמנן - הדם יזרק, והבשר יאכל. ואם היתה שבת, לא יזרק, ואם זרק, הורצה להקטיר אימורין לערב <אמרי: אי דשחט עולה או שלמים, הכי נמי - אלא הכא במאי עסקינן? כגון ששחט חטאת ברישא! כדתנן: אם גילח על אחת משלשתן, יצא!

במה דברים אמורים? בתגלחת הטהרה! אבל בתגלחת הטומאה, יפר! שהוא יכול לומר: "אי אפשי באשה מנוולת!". רבי אומר: אף בתגלחת הטהרה יפר, שהוא יכול לומר: "אי אפשי באשה מגלחת"¹⁶ -- ותנא קמא אמר לך: אפשר בפאה נכרית. ור' מאיר¹⁷

13 כך בכ"י, ולפננו "מן"

14 כך במשניות ובכ"י, אבל לפננו: "ר' מאיר"

15 כך לפננו, ויש שלא גורסים "ובהא פליגי"

16 כך גרסתנו במשנה, אבל בגמרא לפננו הגרסה שונה קצת

17 לפי גרסתנו: "רבי"

סבר: בפאה נכרית, איידי דזוהמא, לא ניחא ליה

משנה: האיש מדיר את בנו בנזיר, ואין האשה מדרת את בנה בנזיר. כיצד? גילח או שגילחוהו קרוביו, מיחה או שמיחו קרוביו - היתה לו בהמה מופרשת - החטאת תמות, והעולה תקרב עולה, ושלמים יקרבו שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינן טעונין לחם; היו לו מעות סתומין - יפלו לנדבה; מעות מפורשים - דמי חטאת ילכו לים המלח, לא נהנין ולא מועלין; דמי עולה יביאו עולה, ומועלין בהן; דמי שלמים יביאו שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינן טעונין לחם

גמרא: איש אין, אבל אשה לא - גמאי טעמא? אר' יוחנן אמר: הלכה היא בנזיר! <אורי יוסי ברבי חנינא (כט,א) אמר ריש לקיש: כדי לחנכו במצות! >אי הכי, אפילו אשה נמי?! <קסבר: איש חייב לחנך בנו במצות, ואין האשה חייבת לחנך את בנה!

{בשלמא לרבי יוחנן, דאמר הלכה היא בנזיר - אמטו להכי, בנו אין, בתו לא - אלא לריש לקיש, אפילו בתו! <קסבר: בנו חייב לחנכו - בתו אינו חייב לחנכה!

{בשלמא לרבי יוחנן, דאמר הלכה היא בנזיר - אהכי, בנזירות אין, בנדדים לא - אלא לריש לקיש, אפילו נדדים נמי?! <"לא מיבעיא" קאמר! - לא מיבעיא בנדדים, דלית ליה ניוול, אלא אפילו בנזירות, דאית ליה ניוול, אפילו הכי, חייב לחנכו!

{בשלמא לרבי יוחנן, דאמר הלכה היא בנזיר - היינו דקתני מיחה או שמיחוהו קרוביו - אלא לרבי יוסי בר' חנינא אמר ריש לקיש - כל כמיניהון קרובים דאמרין ליה לא תיגמריה מצות?! <קסבר: כל חינוך דלא חשיב, לא ניחא ליה!

{בשלמא לרבי יוחנן, דאמר הלכה היא בנזיר - משום הכי מגלח ועביד הקפה - אלא לר' יוסי בר' חנינא אמר ריש לקיש, כדי לחנכו במצות הא קעביד הקפה?! <קסבר: הקפת כל הראש מדרבנן, וחינוך מדרבנן, ואתי חינוך דרבנן, ודחי הקפה דרבנן!

{בשלמא לרבי יוחנן, דאמר הלכה היא בנזיר, אהכי מגלח מייתי קרבן - אלא לרבי יוסי ברבי חנינא אמר ריש לקיש כדי לחנכו במצות הא קא מייתי חולין לעזרה?! <קסבר: חולין בעזרה לאו דאורייתא!

{בשלמא לרבי יוחנן, דאמר הלכה היא בנזיר, אהכי כי מיטמא

מייתי קרבן ציפרין ואכיל כהן מליקה - אלא לרבי יוסי ברבי חנינא אמר ריש לקיש, הא קאכיל נבילה! אקסבר: כרבי יוסי בר' יהודה, דאין שחיטה לעוף מן התורה, וחולין בעזרה לאו דאורייתא! אקסבר רבי יוסי הכי?! והתניא: ר' יוסי ברבי יהודה אומר: מנין לחטאת העוף, שהיא באה על הספק, שאינה נאכלת? תלמוד לומר: (ויקרא טו) "והזב את זובו לזכר ולנקבה" - מקיש נקבה לזכר - מה זכר, מביא קרבן על הודאי - אף נקבה, מביאה קרבן על הודאי; ומה זכר, מביא על הספק - אף נקבה, מביאה על הספק; ומה זכר, ממין שהוא מביא על הודאי מביא על הספק - אף נקבה, ממין שהיא מביאה על הודאי מביאה על הספק - אי, מה זכר, מביא קרבן ונאכל - אף נקבה מביאה קרבן ונאכל - אמרת: (כטב) לא אם אמרת בזכר, שכן איסור אחד - תאמר בנקבה, ששני איסורין?! ~מאי שני איסורין? לאו איסור נבילה וחולין בעזרה?! אמתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא: ודילמא מיחייב עליה משום דמיתחזי כתרין איסורין מדרבנן!

^ לימא כתנאי: עד מתי מדיר את בנו בנזיר? עד שיביא שתי שערות, דברי רבי. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: עד שיגיע לעונת נדרים ~מאי? לאו תנאי היא! דרבי סבר: הלכה היא בנזיר, ואף על גב דהגיע לעונת נדרים, מדיר ליה ואזיל עד דמייתי שתי שערות, ור' יוסי ברבי יהודה, דאמר עד שיגיע לעונת נדרים, סבר: כדי לחנכו במצות, וכיון דנפיק מרשותיה, תו לא מיחייב

אמרי: לא! דכולי עלמא הלכה היא בנזיר, והכא במופלא הסמוך לאיש קמיפלגי - רבי סבר: מופלא הסמוך לאיש דרבנן, ואתיא דאורייתא, דחיא דרבנן. ור' יוסי בר' יהודה סבר: מופלא הסמוך לאיש דאורייתא

אואיבעית אימא: דכולי עלמא, כדי לחנכו במצות, ומופלא הסמוך לאיש דרבנן היא - רבי סבר: אתי חינוך, דרבנן, ודחי מופלא הסמוך לאיש דרבנן. ור' יוסי בר' יהודה, דאמר עד שיגיע לעונת נדרים, קסבר: לא אתי חינוך דרבנן ודחי מופלא הסמוך לאיש

^ לימא: הני תנאי כי הני תנאי, דתניא: מעשה ברבי חנינא, שהדירו אביו בנזיר, והביאו לפני רבן גמליאל, והיה רבן גמליאל בודקו, לידע אם הביא שתי שערות אם לא הביא. רבי יוסי אומר: לידע אם הגיע לעונת נדרים אם לאו. אמר לו: "רבי! אל תצטער לבודקני! אם קטן אני, אהיה בשביל אבא, אם גדול אני, אהיה בשביל עצמי!" עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו. אמר: "מובטח אני בזה שמורה הלכה בישראל!" אמרו: לא היו ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל

~בשלמא לרבי יוסי בר' יהודה, דאמר עד שיגיע לעונת נדרים - היינו דקאמר "אם קטן אני אהיה בשביל אבא" - אלא לרבי, דאמר עד שיביא שתי שערות, "ואם גדול אני אהיה בשביל עצמי" (ל,א) - הא ברשותיה דאבוה קאים! אלא דאמר: "אהא בשביל אבא!" "אהא בשביל עצמי!"

{אי אייתי שתי שערות מעיקרא, קאים בנזירות דיליה; ולבסוף, קאים בנזירות דאבוה - ואי אייתי במצע, מאי? הניחא לר' יוסי בר' יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים - אלא לרבי, דאמר עד שיביא שתי שערות, מאי איכא למימר? אאמרי: לרבי ליכא תקנתא עד דיתיב דיליה ויתיב דאבוה!

משנה:¹⁸ האיש מגלח על נזירות אביו, ואין האשה מגלחת על נזירות אביה? כיצד? מי שהיה אביו נזיר, והפריש מעות סתומים על נזירותו, ומת. ואמר: "הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא". אמר ר' יוסי: הרי אלו יפלו לנדבה! - אין זה מגלח על נזירות אביו! איזהו שמגלח על נזירות אביו? מי שהיה הוא ואביו נזירים, והפריש אביו מעות סתומים לנזירותו, ומת - זה הוא שמגלח על נזירות אביו!

גמרא: מאי טעמא? אאמר ר' יוחנן: הלכה היא בנזיר! {פשיטא! מאי למימרא?! דבן יורש את אביו, בת לא! לא! צריכא דלית ליה אלא בת. מהו דתימא? יורשין גמירין לה (ל,ב) - קא משמע לן: הלכה!

איבעיא להו: פליגי רבנן עליה דר' יוסי או לא פליגי? ואם תימצי לומר פליגי, ארישא או אסיפא?

אתא שמע¹⁹: כיצד אמרו "האיש מגלח על נזירות אביו"? מי שהיה אביו נזיר, והפריש אביו מעות לנזירותו, ומת. ואמר: "הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא!" זהו שמגלח על מעות אביו. אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים, והפריש אביו מעות לנזירותו, ומת - הרי אלו יפלו לנדבה, דברי ר' יוסי. ר' אליעזר, ור' מאיר, ורבי יהודה אמרו: זה הוא שמגלח על מעות אביו

18 כך הגרסה לפננו, ובכ"י, ובמשניות. אבל יש הופכים אותו, וגורסים כמו בברייתא לקמן, ועיין שם
19 כך הגרסה לפננו, והוא הפך הגרסה במשנה, ולפי רש"י הגרסה הנכונה כאן הוא כמו המשנה: כיצד אמרו "האיש מגלח על נזירות אביו"? מי שהיה הוא ואביו נזירים, והפריש אביו מעות לנזירותו, ומת. זהו שמגלח על נזירות אביו. אבל מי שהיה אביו נזיר, והפריש אביו מעות לנזירותו, ומת. ואמר: "הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא!" - הרי אלו יפלו לנדבה, דברי ר' יוסי. ר' אליעזר, ור' מאיר, ורבי יהודה אומרים: זהו שמגלח על נזירות אביו

